

INDLEDNING, PROCES & RESSOURCER

Sønderballe Ejerlavs Beboerforening og Enderupskov Beboerforening er gået sammen om udformningen af en landsbyplan. De to beboerforeninger er blevet enige om, at Sønderballe formelt er ansøger og økonomisk ansvarlig for projektet. Landsbyplanen er bygget op på en sådan måde, at der først kommer en række fælles afsnit, som de to landdistrikter er enige om og som giver en mulighed for fortsat at udvikle samarbejdet mellem to landdistrikter. Efter disse fælles afsnit kommer to hovedafsnit om hver af landsbyerne Sønderballe og Enderupskov til trods for, at arbejdet i temagrupperne er sket på tværs af de to landdistrikter.

Baggrunden for projektet og projektets formål

Baggrunden for at starte dette projekt er, at beboerforeningerne mødtes på et café-møde på Gram Slot og talte om at være venskabslanddistrikter, da de to landdistrikter har mange fælles problemstillinger. De to landdistrikter har efterfølgende talt med Haderslev Kommunes landdistriktskoordinator Tine Kierkegaard, hvor det er kommet på tale at bruge udarbejdelsen

af en landsbyplan, som det første store fælles projekt, hvor der kan drages nytte af erfaringsudveksling og samarbejde. I Haderslev Kommunes regi er der blevet udarbejdet et pilotprojekt, hvor landdistrikterne Vilstrup, Bevtøft/Strandelhjørn og Jegerup har udarbejdet udviklingsplaner. Foreningerne i Sønderballe og Enderupskov synes, at det kunne være utroligt spændende selv at få udarbejdet sådan en udviklingsplan eller landsbyplan. Såvel beboerforeningen i Sønderballe som den i Enderupskov er etableret i foråret 2008, og begge foreninger brænder for at gøre noget, der kan skabe liv og sammenhold i lokalområdet.

De landdistrikter, som nævnes ovenfor, og som allerede har fået lavet udviklingsplaner, er alle noget større og har flere beboere og dermed flere menneskelige ressourcer end Sønderballe og Enderupskov landdistrikter. Der er derfor tænkt meget over, hvordan der kan udarbejdes en proces og en plan, der er tilpasset de to mindre landdistrikter med færre menneskelige ressourcer. Et forløb igangsættes, hvor de to landdistrikter mødtes for at finde frem til de ting, der kan etableres fællesskab

om og derefter opstarte en proces, hvor der sættes gang i udviklingen. Denne proces skal munde ud i en landsbyplan, men samtidig skal der sikres en efterfølgende proces med at få landsbyplanen ført ud i praksis. Derfor er det også vigtigt, at begge landdistrikter deltager i processen og hjælper med at give hinanden gejst, for på den måde at hjælpe hinanden med en virkeliggørelse af de visioner og mål hvert af landdistrikterne har.

Enderupskov landdistrikt ligger i gl. Gram Kommune, mens Sønderballe landdistrikt er en del af gl. Haderslev Kommune.

Projektets aktiviteter og forløb

De to landdistrikter påbegyndte arbejdet med landsbyplanen i samarbejde med Haderslev Kommunens landdistriktskoordinator Tine Kierkegaard. Derfor er der også taget udgangspunkt i de pilotprojekter som Haderslev Kommune allerede har kørt. Skabelonen for denne landsbyplan er dog lidt anderledes, så den passer til to landdistrikter.

Byvandring i Enderupskov - til venstre på den eksisterende teltplads og til højre på udsigtspunktet ved Aftægten.

Skabelonen for landsbyplanen:

Introduktion (primo juni 2009)

Der afholdes et møde med deltagelse af repræsentanter fra Sønderballe og Enderupskov Landdistrikter samt Haderslev Kommunes landdistriktskoordinator. På mødet orienteres der om forskellige udviklingsprojekter, forskellige partners forventninger til sådanne projekter, og de to landdistrikter får lejlighed til at udtrykke deres forventninger til nærværende landsbyplan. Efter introduktionsmødet udarbejdes i fællesskab en procesbeskrivelse og en tidsplan for landsbyplanen. Deltagerne på introduktionsmødet skal efter mødet virke som en slags ambassadører for landsbyplanen overfor deres bagland

Valg af konsulentfirma (ultimo juni 2009)

Der træffes aftale med et konsulentfirma med speciale i landdistriktsudvikling og procesledelse om at stå for den praktiske gennemførelse af projektet dvs. at være procesleder, inspirator

og vejleder på projektet samt tovholder på den endelige udformning af landsbyplanen. Valget faldt på GBL Gruppen for By og Landskabsplanlægning.

Afholdelse af opstartsmøde (august 2009)

Borgerne i Sønderballe og Enderupskov landdistrikter inviteres til at deltage i et fælles opstartsmøde om landdistrikternes fremtid. Indlæggene på mødet bestod af:

- Introduktion og velkomst – ved landdistriktskoordinator Tine Kirkegaard, Haderslev Kommune
- Overordnede betragtninger om generelle udfordringer i landsbyer – oplæg fra konsulent
- Pilotprojekt i Assens Kommune – Verninge som eksempel – oplæg fra konsulent
- Sønderballe & Enderupskov set udefra – oplæg fra konsulent
- Ligheder & forskelle på de to lokalsamfund – oplæg fra konsulent

- Eksempler på indsatsområder – oplæg fra konsulent
- Diskussion af deltagernes idéer til indsatsområder
- Nedsættelse af temagrupper
- Temagruppernes videre arbejde – oplæg fra konsulent
- Beslutning om tidsplanen for udarbejdelse af Landsbyplanen

Der blev nedsat følgende temagrupper alle med repræsentanter fra begge landdistrikter:

1. Kontaktgruppen – bestående af Jørn Bue Madsen, Morten B. Weiland, Mette Leth Schmidt og Thorkild Tingleff – denne gruppe forestår afrapporteringen til ministeriet osv.
2. Byudvikling (herunder bosætning, vedvarende energi mm) – tovholder er Morten B. Weiland, Enderupskov
3. Trafik (infrastruktur, trafiksikkerhed, stier mm) – tovholder er Kathrine Tryk, Sønderballe

4. Forskønnelse i by og på land (beplantning, byporte, belægninger osv) – tovholder er Kaja Fyhr, Enderupskov
5. Rekreative og sociale faciliteter (fælleshus, kommunikationshus, legeplads, boldbane mm) – tovholder er Karl Erik Olesen, Sønderballe
6. Sammenhængskraft (herunder netværk, service, fællesskab og organisering mm) – tovholder er Birgitte Kofod Møller, Enderupskov

Arbejde i temagrupper (september og november 2009)

Temagrupperne arbejder med de valgte temaer: Byudvikling, Trafik, Forskønnelse, Rekreative og sociale faciliteter og i en periode på nogle måneder. Temagrupperne mødes og diskuterer det enkelte tema på en række møder. Disse møder udmunder i en tekst for det enkelte tema, hvortil der er kortmateriale og billeder. Grupperne trækker især på Landdistriktskoordinatorens muligheder for at indhente kommunale data men også på ek-

sempelvis ældres viden om lokalsamfundene. Der afholdes desuden en fælles workshop i forbindelse med en byvandring i Enderupskov og Sønderballe. Her deltager alle temagrupper, og workshoppen bidrager i høj grad med koordination, vidensdeling og fremdrift i det overordnede projektet.

Færdiggørelse af udviklingsplanen (december 2009 - marts 2010)

I slutningen af processen mødes kontaktgruppen og konsulenten fra GBL for at færdiggøre "Landsbyplan Sønderballe og Enderupskov". På mødet sammenskrives hvert temagrupperes bidrag, samt der udarbejdes fælles afsnit for de to landdistrikter, der kan omhandle evt. fælles målsætninger og de fælles erfaringer, der er fremkommet i processen. Forinden har konsulentfirmaet udarbejdet et 1. udkast til landsbyplanen. Det har været forelagt på et fælles borgermøde i slutningen af februar måned, hvor udkastet og forslag til korrektioner, rettelser og tilføjelser nøje er blevet gennemgået, således at der ved borgermødets

afslutning ligger en fuld færdig landsbyplan med bred opbakning i de to landsbysamfund, Sønderballe og Enderupskov. Landsbyplanen sendes til Haderslev kommunes serviceområder for kommentarer.

Realisering af Landsbyplanen (foråret 2010)

Det er vigtigt, at sikre overgangen fra landsbyplanarbejdet til en mere praktisk del. Derfor er det nødvendigt at indarbejde, at der i perioden efter udviklingsplanens udarbejdelse kan trækkes på kommunalpolitisk opbakning, og at der kan trækkes på Landdistriktskoordinatorens kommunale indsigt. Derved kan detailplanlægningen og/eller gennemførelsen af de højst prioriterede projekter foregå mest muligt gnidningsfrit. Herved kan udførelsen af landsbyplanens forskellige handlingsforslag opkvalificeres, og i de to landdistrikter kan de enkelte beboers kompetencer i forbindelse med f.eks. at søge fondsmidler og projektlejelse øges.

Hvorfor er landsbyplanen med dens behandlede temaer vigtig?

Det er af stor betydning for en hvilken som helst landsby, at der er liv i området, og at beboerne i et område har et fællesskab. Det styrker den sociale sammenhængskraft – og det er med til at sikre, at landsbyen fortsat vil være attraktiv som bosætningsområde.

For at sikre, at de helt små samfund overlever, sættes der i denne landsbyplan blandt andet fokus på nye måder at skabe sammenhæng på.

Landsbyplanen er desuden i sig selv en måde at skabe sammenhængskraft på, idet det demokratiske element i udarbejdelsesprocessen forener beboerne i hvert af og imellem de to landdistrikter.

Ressourcerne i Sønderballe Ejerlav og Enderupskov Ejerlav

Sønderballe og Enderupskov landdistrikters største ressource er landskabet, naturen og de

kvaliteter det har, foruden de mennesker der bor i de to landdistrikter.

Begge landdistrikter er karakteristisk ved fraværet af en række traditionelle ressourcer. Der er ingen særlige samlingsmuligheder i form af forsamlingshus, skole, forretning, kirke, foreningslokale eller lignende. I Sønderballe eksisterer en kommunal lejrskole, men den må beboerforeningen ikke benytte til foreningsaktiviteter.

Der er derfor behov for tiltag af særlig karakter i de to landdistrikter i forhold til rekreative og sociale faciliteter og muligheder.

Der vil være et behov for at tilføre økonomiske midler udefra f.eks. fra forskellige fonde og fra Haderslev Kommune, for at Sønderballe og Enderupskov landdistrikter kan gennemføre de ønskede initiativer, som kan være med til at styrke de to landdistrikter.